

Broj: 6-111

Datum: 6.06.2018

Образац Извештаја о оцени докторске дисертације

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно научног већа Факултета за Европске правно-политичке студије од 12.04.2016. године заведене под бројем 50-II/2 именована је Комисија за оцену докторске дисертације **мр Андреј Пака** за израду докторске дисертације **„Закључење и престанак уговора о осигурању“** у саставу:

1. проф. др Стеван Шогоров, Факултет за Европске правно-политичке студије, председник Комисије
2. проф. др Илија Бабић, Факултет за Европске правно-политичке студије, ментор и
3. проф. др Драган Мркшић, Факултет техничких наука, Нови Сад, члан Комисије.

II ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

Андреј (Милан) Пак, рођен је 23.05.1976. године у Београду. Основну школу упоредо са музичком школом-одсек клавир завршио у Земуну. Прве две године средње школе похађао по гимназијском француском наставном програму, а друге две године по гимназијском француско-шпанском наставном програму. Редовне студије права завршио је са просечном оценом 8,79.

Специјалистичке студије уписао је 2003. године, одбранио специјалистички рад под називом „Осигурање живота у упоредном праву“ и стекао стручно звање *Специјалиста у области права осигурања и накнаде штете*. Магистарске студије под менторством проф. др Борислава Ивошевића завршио 2010. године, на правном факултету Универзитета „Унион“ у Београду. Магистарску тезу под називом „Приватно здравствено осигурање“, одбранио 9. септембра 2010. године и стекао академско звање *Магистар правних наука*. За време пост-дипломских студија био запослен у друштву за осигурање „Zepster“ на пословима правног заступника и стручног сарадника за правне послове. Од 2007. године прелази у сектор за развој животних и неживотних осигурања. Од 2013. године, запослен у Сектору за надзор над обављањем делатности осигурања Народне банке Србије, где тренутно ради на пословима саветника за правне послове.

Објавио је следеће научне радове:

- Осигурање незгоде у аустријском праву, Зборник радова, УПОС, Палић 2005.
- Значај приватне пензије за материјалну сигурност у старости Зборник радова, УПОС, Палић 2006.
- Осигурање живота у упоредном праву, Удружење за одштетно право, Будва, 2006.
- Тенденције развоја и савремени значај приватног здравственог осигурања, Зборник радова, УПОС, Палић 2007.
- Обавезе уговорних страна приликом закључења уговора о осигурању, Зборник радова, УПОС, Палић 2008.
- Улога и значај друштава за узајамно осигурање, Зборник радова, УПОС, Палић 2009.

- Пореска политика као важан фактор развоја осигурања, Зборник радова, УПОС, Палић 2010.
- Арбитража у осигурању, Зборник радова, УПОС, Палић 2011.
- Државни надзор маргине солвентности друштва за осигурање, Право и политика, Нови Сад, 2013.
- Заштита личних података осигураника, Зборник радова, Удружење за одштетно право, Београд 2014.
- Осигурање од одговорности за штете према животној средини: постојећа законска решења и изазови, Правна ријеч број 42/2015, Бања Лука 2015.
- Специфична правила у вези закључивања уговора о осигурању на даљину, Зборник радова, Удружење за одштетно право, Београд 2015.

Има активно знање шпанског, француског, енглеског и немачког језика.

Докторска дисертација мр Андреја Пака „Закључење и престанак уговора о осигурању“ састоји се из увода два дела и закључка и има 227 страна (фонт: Times New Roman, величина: 12, проред између редова: 1,5). Истраживачку грађу за докторску дисертацију чини домаћа и страна литература (уџбеници, монографије, научни радови, као и домаћи и страни прописи и судска пракса из области права осигурања. У раду нема слика, табела или прилога.

III ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет докторске дисертације је уговор о осигурању, материја о којој се у домаћој правној литератури до сада није посветило довољно пажње, иако закључивање и извршавање тог уговора чини важан део делатности осигурања као једне од најважнијих привредних делатности. Стабилан економски развој земље и социјална сигурност грађана не може да се обезбеди без заштите од ризика која се спроводи закључивањем уговора између осигуравача и осигураника који треба да задовољи њихове потребе. Осигурање је динамична делатност која захтева стално прилагођавање законских правила потреби материјалне заштите од ризика. Савремени економски односи су засновани на слободној утакмици учесника на тржишту робе и услуга која може да угрози интересе потрошача осигурања и доведе под сумњу сврху делатности која има поред економске и значајну социјалну функцију. У раду се разматрају питања у вези са закључивањем и престанком уговора о осигурању, који има велики значај у савременим условима пословања привредних и других субјеката и у свакодневном животу грађана. Дати су предлози за решавање појединих питања која се постављају, нарочито у предговорној фази, који би могли да допринесу остварењу функције осигурања у интересу економског и друштвеног напретка земље.

IV ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

У раду се полази од хипотезе да је потребно осавременити постојећа законска решења из материје уговора о осигурању и да је, првенствено, нужно поједине одредбе Закона о облигационим односима изменити и допунити. Овај закон садржи посебна правила која се тичу закључења, трајања и престанка имовинских осигурања и осигурања лица. У земљама са дугом правном традицијом посебни закони који регулишу материју уговора о осигурању су допуњени и измењени ради унапређења положаја уговорних страна и усклађивања са савременим пословањем у осигурању. Закон о облигационим односима донет је пре појаве савремених технологија, интернета, електронског пословања и електронске обраде података осигураника. Стога су неке одредбе Закона о облигационим односима и Закона о осигурању превазиђене и треба их мењати и допунити (одредбе о информисању корисника услуге осигурања пре закључења уговора, одредбе о закључењу уговора о осигурању на даљину, о заштити личних података и др).

Текст Преднацрта Грађанског законика Републике Србије предвиђа примереније и савременије одредбе које регулишу уговор о осигурању него Закон о облигационим односима. Мр Андреј Пак полази од хипотезе да су могућа побољшања текста Преднацрта на која указује у раду, имајући у виду решења у законодавствима држава која имају дугу традицију у осигурању. У раду је за оповргавање решења предложених у преднацрту Грађанског законика дата одговарајућа аргументација.

На уговор о реосигурању се примењују се општа правила уговорног права. Институт реосигурања би међутим, требало посебно регулисати, имајући у виду значај реосигурања, на основу кога се део ризика преноси на домаће и иностране реосигураваче. Због значаја реосигурања он је у неким државама регулисан посебним законом о реосигурању.

V МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

У раду су коришћени позитивноправни, историјскоправни и упоредноправни методи истраживања. Основни метод који је примењен је позитивноправни. Применом овог метода се описано је закључење и престанак уговора о осигурању који су предмет истраживања. У раду су анализирани облици, механизми, институти и решења садржана у позитивном праву.

Ради потпунијег сагледавања институције закључења уговора о осигурању као и његовог престанка, посебно су сагледана законска достигнућа у претходним деценијама и њихов утицај на садашње стање у овој области. Посебна и детаљно су анализирана и критички оцењивана решења позитивног права и ставови судске праксе.

Упоредноправни метод је коришћен да би се утврдиле међусобне сличности и разлике које постоје у другим правним системима у погледу закључења и престанка уговора о

осигурању. Истраживањем су обухваћени како национални, тако и наднационални и међународни прописи. С обзиром на актуелну ситуацију и потребу усклађивања домаћих прописа са прописима Европске уније, посебна пажња је посвећена могућностима усклађивања и хармонизације правила која се односе на закључење и престанак уговора о осигурању.

VI СТРУКТУРА И КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ПО ПОГЛАВЉИМА

Докторска дисертација се састоји из увода, два дела са осамнаест поглавља и закључка.

У уводном делу истакнут је предмет рада, циљ, структура рада, основне хипотезе и метод рада. Представљени су главни институти које ће аутор истраживати.

У првом делу докторске дисертације детаљно су анализирана питања од значаја за закључење уговора о осигурању. У првом поглављу, наведени су извори права о уговору о осигурању, а у другом трећем и четвртном указано на значај комунитарног права о уговору о осигурању, општа правила уговорног права и посебност појединих правила код осигурања правне заштите Европске уније. Указано је на значај усаглашавања права о уговору о осигурању држава чланица Европске уније у интересу бољег функционисања јединственог тржишта осигурања. Показало се да је то тешко остварив циљ, а са каквим се изазовом суочава Европска унија на том путу, потврђује чињеница да се са намером усаглашавања започело пре више више деценија, али да у тој области није било значајнијег напретка, у поређењу са оствареним резултатима у другим областима. Појам и особине уговора о осигурању разматрају се у петом и шестом поглављу. Указује се на непостојање или на различите дефиниције уговора у осигурању у упоредном праву што је у вези са чињеницом да се ради о врло сложенем облигационом уговору. Питању од посебног значаја за закључење уговора, садржини обавезе осигуравача на обавештавање заинтересованог лица пре закључења уговора, посвећено је седмо поглавље. У осмом поглављу објашњава се природа и садржина докумената од значаја за закључење уговора о осигурању (понуда осигурања, полиса осигурања, лист покрића) као и правна ситуација која настаје одступањем садржине понуде од садржине полисе. Наведена су и објашњена правна правила садржана у одредбама Закона о облигационим односима, решења предложена у Преднацрту грађанског законика Републике Србије и указано на поједина решења у упоредном праву која би могла да се прихвате код нас. У истом поглављу указује се на правила садржана у колизионим нормама које се односе на уговор о осигурању, а од великог су значаја за заштиту права и интереса кориснике услуге осигурања у прекограничним пословима на јединственом тржишту Европске уније и у трећим државама. У деветом поглављу прецизније је анализирана обавеза осигуравача на предају услова и полисе осигурања, коју осигуравачу неретко занемарују, посебно када је реч о условима осигурања. Ова обавеза осигуравача је од изузетног значаја због тога што се условима осигурања прецизирају ограничења и искључења обавеза осигуравача, којима може значајно да се ограничи обим осигуравајућег покрића. Ова обавеза се односи како на осигуравача, тако и на заступнике и посреднике у осигурању. Десето поглавље посвећено је неправедним одредбама у уговору о осигурању које могу да обесмисле заштиту од ризика коју уговарач осигурања легитимно очекује. Од посебне важности је улога

државног надзора над обављањем делатности осигурања, а у раду се наводе примери из упоредне праксе, где уколико орган за надзор утврди да је одређена одредба неправедна може да наложи свим учесницима на тржишту осигурања да таква одредба није обавезујућа и да мора да буде изостављена из услова осигурања. У овом сегменту је значајна и судска пракса, која се такође користи приликом оцењивања шта је неправедна уговорна одредба, а шта не. У једанаестом поглављу наведени су основни предуслови за закључење пуноважног уговора о осигурању (сагласност воља уговорних страна, интерес у осигурању, пријава околности од значаја за оцену ризика). У дванаестом поглављу, указано је на новине из у вези са обавештавањем уговарача осигурања у односу на ранија решења како у домаћој, тако и у упоредној пракси, а у тринаестом поглављу, на обавезу уговарача осигурања на пријаву околности од значаја за оцену ризика. Нетачна пријава околности или њихово прећуткивање може да има за последицу поништења или раскид уговора и зато овом питању законодавац посвећује посебну пажњу. У овом делу рада реч је и о заштити података осигураника који се углавном прикупљају приликом закључења уговора. Заштита личних података захтева од осигураваача да их прикупља и користи само у мери у којој је то потребно и уз претходну сагласност осигураника. Коришћење информационе технологије омогућава пренос података што може довести до злоупотреба, посебно ради стицања материјалне користи. Осигурање је делатност која има међународни карактер и од посебног је значаја за сваку земљу да се подаци о осигураницима прикупљају и користе у складу са прописима о заштити личних података. На крају првог дела рада, у поглављу четрнаесет, описане су специфичности закључења појединих уговора о осигурању (осигурање за туђи рачун, уговор о колективном осигурању, уговори закључени на даљину, уговор о реосигурању) и указано на значај заштите осигураника код ових уговора. Истакнута је специфичност уговора о реосигурању коме у нашем законодавству и правној теорији није у потребној мери посвећена пажња.

У другом делу докторске дисертације истраживана су питања везана за престанак уговора о осигурању. У првом поглављу, након уводних разматрања, кандидат анализира престанак обавезе осигураваача и када уговор није престао, да би скренуо пажњу на чињеницу да нису само редовни и нередовни престанак уговора разлози за изостанак обавезе осигураваача (суспензија уговора, уговорена ограничења покрића, губитак права). Предмет другог поглавља су питања од значаја за нередовни престанак уговора о осигурању. У оквиру нередовног престанка уговора о осигурању услед ништавости, оправдано је посвећена већа пажња непостојању интереса, закључењу уговора пословно неспособног лица, непостојању сагласности за закључење уговора на живот другог лица и непостојање ризика. Критички су анализирани одредбе Закона о облигационим односима о ништавости уговора о осигурању због преварног надосигурања или двоструког осигурања. Пажња кандидата је усмерена на посебне случајеве раскида уговора о осигурању: раскид уговора због повреде обавезе пријаве околности од значаја за процену ризика, раскид уговора због повреде обавезе осигураваача на информисање уговарача осигурања, због смањења и повећања ризика и право на раскид после настанка осигураног случаја. Посебно је указано на особености престанка уговора о осигурању живота (раскид уговора услед

откупа, престанак уговора због неплаћања премије осигурања). У трећем поглављу су обрађени случајеви редовног престанка уговора о осигурању: престанак у случају извршења обавезе осигуравача и истеком периода на који је осигурање закључено. Кандидат у четвртном поглављу другог дела рада, анализира и друге случајеве престанка уговора о осигурању (отуђење осигуране ствари, нестанак или пропаст осигуране ствари, стечај, ликвидацију и смрт уговарача осигурања, пренос портфеља осигуравача, престанак уговора о колективном осигурању и уговора о осигурању који се закључују на даљину). У овом поглављу, такође је анализирана упоредно законодавство и судска пракса која по оцени кандидата може да буде од користи приликом израде коначног предлога текста Грађанског законика Републике Србије.

У закључку докторске дисертације се указује на значај савремених решења из области уговора о осигурању у законодавству више земаља и како би она могла да се користе у изради коначног текста Грађанског законика Републике Србије, у делу који се односи на уговор о осигурању.

VII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС

Докторска дисертација мр Андреја Пака *Закључење и престанак уговора о осигурању* јесте први целовити рад о начинима закључења и престанку једног од најзначајнијих уговора облигационог права. Применом научне методологије истраживања кандидат је првенствено свеобухватно и синтетички изложио, критички анализирао и тумачио законска решења позитивног права и судску праксу. Полазећи од постављених хипотеза, мр Андреј Пак је поредио законска решења великог броја земаља са дугом правном традицијом, која су мењана и прилагођавана новим технологијама (појави интернета, мобилних телефона итд) са оним решењима која су, још 1978. године, усвојена у Закону о облигационим односима. Иако Преднацрт Грађанског законика Републике Србије (Преднацрт) институте закључења и престанка уговора о осигурању примереније и потпуније регулише, оправдано оцењује да нека од њих још увек нису одговарајућа. Предложио је доношење нових која би се уградилa у Преднацрт као што су одредбе: о интересу у осигурању (тако да он мора постојати не само у време закључења уговора, за време његовог трајања него и када настане осигурани случај) који мора постојати и у осигурању за случај смрти на живот другог лица; о вишеструком осигурању које ће обухватити сва осигурања имовине, а не само осигурање ствари; које ће регулисати престанак уговора услед неплаћања премије о доспелости и суспензији осигуравајућег покрића и да се предвиди почекни рок; о колективном осигурању, о обезбеђењу допунске пензије и допунског здравственог осигурања и др. Рад се одликује и детаљном анализом директива и осталог секундарног права Европске уније из области уговорног осигурања. У низу правних ситуација аргументовано је указано је на неусклађеност нашег позитивног права са прописима Европске уније.

Ослоњен на бројну релевантну домаћу и страну литературу, домаћу и страну судску праксу и друге, на крају рада наведене изворе, кандидат је за оповргавање постојећих и оправдавање решења која предлаже да се унесу у Преднацрт, дао убедљиву и одговарајућу аргументацију. Он је успео не само да синтетички, продубљено и зналачки изложи најважније проблеме из области закључења и престанка уговора о осигурању, него да, на основу упоредноправне методе и других метода истраживања, аргументовано изложи критици постојећа законска решења и предложи усвајање примеренијих и бољих законских решења. На тај начин мр Андреј Пак је доказао одрживост хипотеза које је поставио на почетку рада.

VIII ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Оцењујући садржину и квалитет дисертације, примену научне методологије у истраживању, постављању и доказивању хипотеза, коришћене изворе, начин и домашај анализе спорних института, аргументацију којом оспорава друге ставове и мишљења или оправдава своје мишљење, Комисија докторску дисертацију мр Андреја Пака под називом *Закључење и престанак уговора о осигурању* оцењује позитивно.

Комисија утврђује да је текст ове докторске дисертације пре стављања на увид јавности прошао тзв. детекцију плагијаризма (да би се утврдило да ли постоји присвајање идеја, метода или писаних речи других, без указивања на аутора, с циљем да буду приказани као оригинално дело), и да ментор има потврду да рад нема више од 11% преузетог текста (извештај SEON - а), те да је докторска дисертација написана у складу са пријавом, образложењем теме дисертације и одобреном темом.

Комисија је, такође, сагласна да је Мр Андреј Пак расправљао о свим кључним правним односима који могу настати приликом закључења и престанка уговора о осигурању, што проистиче из приказа садржине докторске дисертације. Кандидат је у истраживању првенствено користио позитивноправни, историјскоправни, упоредноправни и друге методе научног истраживања. Захваљујући томе, успео је да, ослањајући се на бројну релевантну страну и домаћу литературу и судску праксу, специфичне институте закључења и престанка уговора о осигурању, у потпуности изложи, анализира и критички оцени.

Наведена обележја рада определиле су Комисију да оцени да је докторски рад мр Андреја Пака *Закључење и престанак уговора о осигурању* самостално научно дело које представља допринос науци права осигурања и науци облигационог права.

Стога, Комисија једногласно предлаже Наставно-научном већу Факултета за европске правно-политичке студије у Новом Саду, Универзитета ЕДУКОНС да донесе одлуку:

да се рад мр Андреја Пака **ЗАКЉУЧЕЊЕ И ПРЕСТАНАК УГОВОРА О ОСИГУРАЊУ** *прихвати као докторска дисертација подобна за јавну одбрану.*

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Стеван Шогоров, Факултет за Европске правно-политичке студије, председник Комисије

2. Проф. др Илија Бабић, Факултет за Европске правно-политичке студије, ментор и

3. Проф. др Драган Мркшић, Факултет техничких наука, Нови Сад, члан Комисије